

DEO OPTIMO MAX. UNI ET TRINO

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis septimo-
mensis Maii, anno Domini M. DCC. XLIV.

M. THOMAS-BERNARDO BERTRAND;
Doctore Medico, Præside.

An vena scellio Operationum frequentior simulque periculosior.

¶

EDENDI scientiæ sapientiæ pars habita est. Multos idem ex sapien-
tiæ professoribus peritos ejus fuisse; Clarissimosque ex his Pitagoram,
Empedoclem, Democritum aliosque accepimus & Hippocratem. Is
primus quidem ex omnibus memoriâ dignis, à studio sapientiæ seu
Philosophiæ disciplinam hanc separavit; vir, ut testatur Celsus, &
arte & facundiâ insignis. In tres exin partes medicînâ diducta est; ut
una essetque victu, altera quæ medicamentis, tertia quæ manu mederetur. Ego,

A

inquit celsus idem, eximius, sed contractus Hippocratis & Asclepiadis interpres, eundem quidem hominem posse omnia ista præstare concipio; ut reverà constitit & diù. Profectò, ut sileatur de arte Pharmaceutica, tertiam Medicinæ partem, quæ manu curat, Græcis χειρουργικὴν, magis ab illo parente omnis Medicinæ, Hippocrate, quàm à prioribus excultam esse, vulgò notum est. Medici posterì, Græci, Latini, Arabes, nec pauca ei Disciplinæ adjecerunt. Quapropter quoad manum, tandè elegere opifices quos suis in scholis semper edocendo, educarunt usque Medicinæ Ministros. Idcirco quia venæ sectio, quam Medici Græci omnis artis Medicæ principes φλεβοτομήν dixere, est operatio, & vetustissima quæ solâ manu pendet; quia in omni ferè morbo aut factò aut imminente frequentissimam hanc operationem summæ necessitatis esse, palàm est; quia ob fructuram partium quandoquæ est periculosa: scire licet, illâ exerefeos specie peragendâ haud indiligentem manû dexterritate requiri. Reverà, licet usum habenti, secare venam arteriamvè, seu sanguinem mittere, sit expeditissimum; ignaro tamen aut temerario periculosissimum est, & quandoque peritiori difficilissimum. Sit igitur, referente Celfo, Chirurgus, manu strenuâ, stabili, nec unquam intremiscente, promptus; ambidexter; tactu sagax; acie oculorum acri, clarâque; suæ artis sciens. Instrumenta parata sint ad manum; & scalpelli scalprivè affabrè facti & nitidi secandæ venæ respondeant. Si lævis cutis est, scalpelli phlebotomi culpis sit tenuissima; si cutis dura siccaque est, hordei granum representet cuspidem. Hæc, levialicet, observanda tamen, Æger, cujus è vasis est extrahendus sanguis, pastu, exercitio, animi perturbatione non vexetur; sed tranquillius mente & corpore, ventriculo nec jejuniore, nec pleniori, sedeat seu potiùs decumbat lecto. Manè vena tunditur tutiùs; at si urget necessitas, omni tempore secatur vena. Interim in promptu sint quæ, lipothymia, aut symptomatis, à quacunque causâ, succurrant.

I I.

EX omni ferè venâ sanguis extrahitur; vel cucurbitulis, vel hirudinibus, vel scalpello præsertim, è venis brachii, pedis, digitorum, syncipitis, colli, linguæ, oris, oculorum. Eductur & sanguis arteriâ, rariùs tamen, quòd nusquam interruptis diastole & systole, arteria difficiliùs indè coalescat, nisi arteriis substernantur ossa. Idèd ponè aures propè eminentiam hircum vulgò dictam; seu commodiùs circa tempora, temporalis arteria secanda est. Arteriotomia priusquàm peragatur, injicitur plærumquè, ut mox dicetur in sectione venæ jugularis, ligatura, quâ retardato in vasis proximioribus reditu sanguinis, ejusdem interim major collectio, & indè, scilicet sectione factâ, vacuatio sanguinis fiat copiosior. Arteria, ut vena, eodem scalpello, gallicè *lancette*, aut potiùs scalpro gallicè *bistouri*, inciditur. Sedulò cavendum est, nè lædatur periostium, membrana tenuissima & nervea, cujus beneficio omnia ossa dentibus exceptis, circumcincta, sensum habent exquisitissimum. Sanguis ex arteria saliendo, dum è venâ, in arcum, erumpit. Pro causâ est, in arteria diastole & systole. Extracto, ut par est, sanguine, ratione virium & morbi, arteria fortiter deliganda est, ita ut arteriæ pulsatio circâ os cranii validè comprimatur. Id fit superimposito duplici penicillo cum quâdam metallicâ laminâ, pariquè sed fortiori ligaturâ, ac in sectione venæ: sic intrâ tres quatuorve dies arteria coit. Hæc arteriæ sectio, licet apud nos forsân rarioris usus, feliciter tamèn, in phrenitide, melancholiâ, vertigine, hemiscrianiâ, vehementique capitis dolore, celebratur. Sanguis insuper eductur per cucurbitulas & hirudines. Cucurbitula, à figurâ vasis, sic dicta, vas est pixideum, vitreum frequentius, orificio stricto & spatioso ventre. Scapu-

his; dorso, brachiis, femoribus, & ipsimet capiti imponitur. Calidè priùs fricatur pars; ipsi cucurbitulæ cavo immittitur flamma, cutis indè tumet, & sicca dicitur. At humida est, si inciditur caro, & stillat sanguis. Talis incisio seu scarificatio fiat superficiei secundum musculi rectitudinem, ne fibræ musculares subjectæ lædantur. Hæc arte, sanguine extracto, impresso priùs digito cuti, ut aer commodiùs & absque impetu penetret cucurbitulæ cavum, cucurbitula una alterave amovenda est: pars exin vino abluitur, locis incisis imponitur emplastrum de cerusâ ustâ, & facilis ita inducitur cicatrix. Licet ex Hippocrate Romano, ut nullum periculum ab iis, ita & levius præsidium; tamen cucurbitula una aut plures feliciter usupantur in fluxionibus oculorum gravissimis, soporosis, malignisque affectibus, similibisque, ut etiâ liquet Borboniensibus cucullis gallicè *Cornets*. Præter hæc, cum quandoquæ sanguis sit extrahendus ex ipsis partibus quæ cucurbitulam & scalpellum non admittunt; ut in facie, labiis, naso, ano præsertim hæmorrhoidum ratione; tunc Medicina utitur hirudinibus. Vermes sunt aquatici, qui, in rivulo, non in palude, eligantur corpore tenui & longo, parvo capite, dorso viridi, rubro ventre atque variegato. In aquâ limpida virus eructent, abstergeantur spongiâ, jejuni per semidiem in capsulâ ferventur, ut avidiùs fugant. Partes, quibus applicari debet una hirudo aut plures, aquâ tepidâ aut lacte abluantur, aut cruore columbino, aut alio quodam, nedum partes unguibus cruententur, quod damnosum est. Tunc & illicò adaptatâ capsulâ, aut detenta linteo, ne digitis adhæreat hirudo, admovenda est parti, quam raro aut nunquam mittit, nisi plena sit cruoris. Si pigriùs fugat, siquæ major è parte requiritur copia sanguinis, secatur hirudinis cauda, quæ sic mutilata perit sat citò: Sed quæ, quam quinque aut sex, plus sanguinis extrahit. Saturatâ tandè, ut plurimùm sponte decidunt hirudines. At si unâ alteravè pertinaciùs adhuc adhæserit cuti, nè ipsius aculeis diutiùs infixis, ulcera agrè sanabilia inducantur, vi non avellenda est hirudo; sed inspersis cineribus, linteo-usto, aloe, nitro, sale, aquâ salitâ, facillè mittit cutem. Sanguine è parte tantisper fuso, ne quid veneni supersit, pars quâdam eluitur sanguine, & absquæ fasciolâ, aut emplastro, nisi tamèn sit iis opus, naturæ totum committitur. Sic absquæ scalpello scalpovè educitur sanguis, quo affecta pars levatur ipsa, præmissis è brachio vel pede venæ sectionibus, convenientioribus remediis, & servatâ semper legitimâ victûs ratione, cæterisque id genus morbo appropriatis.

I I I.

SCALPELLO, colli, linguæ, canthi, frontis, nasi, oculorum, inciduntur venæ; magis ad sanguinis derivationem ex affectâ parte, quam ad evacuationem & revulsionem, quæ sectionibus venarum brachii pedisque abundè suppleantur. Derivando enim revellendoquæ sanguini, non tantum ex usu est phlebotomia, sed & eidem vacuando, deplendoquæ semper infervit, modò tamèn id fiat vasis è majoribus. Ex utroquæ colli latere, vena est, externa jugularis, à jugulo sic dicta, quæ cæteris tutiùs secatur, licet plerumque formidine terreat. Mantili namquæ collum, seu potiùs pars colli, ubi sita est jugularis, constringitur; circumducitur mantile à claviculâ unius lateris ad lateris alterius axillam, quâ mantile tunc constrictum magis, firmatur nodo, dum in lecto sedet æger rectâ cervice, respirationequæ sat facili, usquedum vena satis appareat secanda. Tunc extensâ digitis cute, vena tumens tuiditur, & sanguis erumpit

facillimè, modò satis longa sit incisio,⁴ præsertim in obasis. Quantitate suffi-
cienti, extracto sanguine, circà collum addito penicillo, ligaturâ molliorè tin-
gitur, & sât facili vena coalescit. Jugularis sectio numquàm celebranda est, ut
in jam dictis, nisi præmissis è brachio aut pede venæ sectionibus; & tunc confert
maximè in cephalalgia, tumoribus faciei, affectibus soporosis, convulsivisque &
Anginâ. Ità paritèr & in gutturis inflammatione secantur ranulæ, quæ propè lin-
guæ frænum sitæ sunt duæ. Ut in sectione jugularis, collum constringitur; sed
ore adaptato, extremâquè linguâ ipsi palato innixâ, Chirurgus scâlpello mediâ
parte obvoluto linteis, at liberâ cuspide, alterutram, aut utramquè incidit ran-
ulam, & absquè morâ sanguis exit. Satis effuso cruore, compressio tollitur,
sistitur & sanguis absquè ligaturâ; sed os illicd abluitur aut vino tepido aut oxy-
crato, facilisque inducitur cicatrix. Si tamèn sanguis pertinaciùs erumpit, quod
non semel observatum est, sisti debet venæ sectionibus è brachio, & astringen-
tibus tandem parti admotis; aliàs vitæ periculum imminet. Frontis medium per-
reptat frontalis vena, quæ itèm secatur in capitis intensissimis doloribus, con-
stricto, ut diximus, collo; at intacto semper pericranio. Extracto, ut artis est,
sanguine, penicillum ligaturâ coronali firmatur. Pari modo secatur angularis vena
quæ inter oculi canthum nasumquè sistit: sed caveri debet, & à periostio &
angulari oculi cartilagine. Hâc venâ sectâ, sanguis inclinato capite commodiùs
fluit, & finito fluxu, deterâsquè facie, peculiari ligaturâ, ut legitur apud au-
tores, totum continetur. Venæ nasi & oculorum, ubi dolent illæ partes, inci-
duntur pari dexteritate; sed multò rariùs quàm venæ pedum. Reverâ non ità
rarò etiàm in viris, licèt in fœminis frequentius, tunduntur pedis venæ, ischia-
dica scilicèt & saphena. Utraque cruralis venæ propago est. Ischiadica, quæ re-
peritur in malleolo externo, ut interno saphena, ob tendinum, nervi, arteriæ
viciniam, non ità frequentèr secatur; sed rariùs adhuc tunditur poplitea, cujus ta-
mèn sectio veteribus erat sât familiaris. Triplici ratione saphæna cæteris insignior
secatur, ad deplendum, revellendum, derivandumque sanguinem: attamèn, nisi
quædam urgeat necessitas, præmissâ venæ sectione brachii, plarùmque celebra-
tur. Tunc uterquè pes tepidâ calidâve immergitur aquâ; ligaturâ unus aut alter
constringitur, & quæ magis apparet, inciditur vena. Hic, ut in brachiis obser-
vatur venarum situs & crassities diversa, parique modo secatur in pede vena,
atque in brachii venæ sectionibus, ut mox dicetur; insuper à periostio caveat
Chirurgus. Sanguis dum vacuatur, sustententur cardiacis, si vires deficient; &
sanguinis portio servetur in patellâ, ejus ut noscatur indoles. Vacuato sanguine ex
præscripto, plaga detergetur imponiturque penicillum, ut in brachii sectis venis,
& stapedis instar contorquetur fascia, duplici firmanda nodo. Id observetur dili-
genter, scilicèt ligatura, nec sit stricta, nec laxa nimis; si laxior, sanguis effluit;
si strictior, dolor indè tenlivus oritur, cum symptomaticis quandoquè molestiori-
bus, quibus citò occurrendum est. Ligaturâ igitur ex æquo factâ, lecto quiescat
æger, & pedibus minimè sistat, nisi dato tempore, scilicèt inductâ cicatrice, ne
echymosis aut tumor, aut quid simile eveniat malè.

I V.

NON minor requiritur diligentia in secandis venis brachii. Rationem quæris?
Hanc deteges observatâ venarum sede & consortio. Brachii venæ illæ sunt ex
quibus sanguis educitur, basilica, mediana, cephalica, medio brachio; circà

cubitum, cubitalis; in-carpo & metacarpo perreptantes venæ; inter aut propè digitos salvatella. Si ergò tundenda est basilica, ab arteriâ & præsertim à nervo, cui subrèis conjuncta est, sedulò caveatur. Si mediana, observandum est, ne faucietur musculi bicipitis tendo, aut aponevrosi; unde sequitur nervorum distensio, quæ hominem crudeliter consumit. Cephalica & cubitalis tutius secantur, sed hæc, oblitum, non in arcum erumpit sanguis; illa inverso brachio incommodè secatur, & utraque, quod basilicâ medianâque tenuior, sanguinem parcè fundit, unde non ità nonnumquàm salutaris utriusque sectio. Priusquàm tundatur brachii vena, sic ligatura fiat. Gyrus seu circulus peragatur duplex, primus laxior, strictior alter, & ligatura suprà cubitum ex alterutro brachii latere firmetur nodo simplici. Injectâ tali modo ligaturâ, undè tumeant superficiei venæ latentes venæ, dum per arterias situ profundiores, & proprio natas elatere, sanguinis liber aditus conceditur, Chirurgus venam extremis detectam digitis designat. At si secunda non satis appareat vena sub indice Chirurgi levius tumens, constringitur laxaturvè ligatura, ut tumeat vena magis. Si magis indè non appareat vena, brachium, aut calido fovetur linteo, aut lecto reconditur, aut aquâ immergitur calidâ. Tumente tandem venâ satis, (aliàs non tundatur,) ejus diametrum unguis levi sed duplici notat ictu Chirurgus, ut, quo vena sit aperienda loco, evidentius noscat. Ligaturam exin validius comprimit, manibus fricat antè brachium & amplectitur, admotoque supra venam secandam indice, tactu venam percipit certius. Interim parato scalpello, ut diximus, convenientiori, accensoque lumine, sollicito venam iterum tractat indice scrutando diligentèr nùm à fede vena sese dimoverit. Firmatâ tandem in sede venâ, manu dextrâ pro dextro, sinistrâ pro sinistro brachio apprehendit in mediâ chalybis parte scalpellum, quem indice & pollice continet, dum sequentibus digitis Chirurgus, nixus ægotantis brachio, suam firmat manum. Tunc instrumenti cuspidè inter utramque ab ungue notam, non in longum, non transversim, sed obliquè incidit venam hoc modo. Pungit venam, & ipsam penetrat intus cuspidè, quàm leviter insectam cuspidem elevat illicò, & leviter progrediendo extrahit. Hæc dexterè operatione factâ, sanguis erumpit, si sât crassa vena sit, siquè sât ampla sectio; & in arcum perseverat, præsertim si cylindrum manu tractet æger, ut acceleretur sanguinis motus. Si sanguis in arcum non erumpit ligaturæ vitio; tunc stringatur ligatura, si laxior, ut præpediatur sanguinis ultra venam fauciatam circuitus: si strictior, laxetur, ut compressa nimis arteria, spatietur, & vena repleatur sanguine. At si ratione virium, aut valvulæ in vena, aut in apertura pinguedinis, aut corporis extranei, aut sanguinis inspissati, aut nimis strictæ sectionis, sanguis lentè manat; tunc scire licet, non pejorem indè phlebotomiam, licet sanguis hæc extractus viâ, solito sit purpureo colore. Vacuato sanguine, non ad animi deliquium, ut nimis placebat veteribus, sed ad Osto duodecimvè uncias, omninò laxatur ligatura & tollitur: plaga leviter & illicò exprimitur digitis, penicilloquè susdèque expurgatur sanguine, ne cespitet ipse sanguis circa incisæ venæ labia, Echymosimquè procreet. Si aliquot post horas ex eadem aperturâ sanguis sit extrahendus, sebo lenitur plaga recens: at si ob affectionem scorbuticam, à dissoluto nimis sanguine, sanguis simplici ligaturâ sisti nequit; tunc venæ sectæ super addantur, aut charta masticata salivoso sanoque imprægnata latice, aut astringentia; totumque splenio & ligaturâ firmetur hoc modo. Penicillum non è lino sed è cannaabi, aut siccum aut madidum aquâ aut vitæ aut simplici, sectæ applicetur venæ: fascia ex linteo decussatim & circularitèr penicillo super injiciatur, ità ut, nec nimis laxè, aut strictè nimis.

extrema duo fasciæ uno alterovè firmentur nodo. Cubitus semper sit à fasciâ liber, ne, quodam ægrotantis motu, fasciâ dimoveatur à sede; undè datâ sic clanculùm viâ, sanguis lentè, & quandoquè funestè manat, præsertim si vespere secta vena est.

V.

QUIA ergo frequentèr in morbis usurpatur præsertim è brachio phlebotomia; multa priùs, ne periculosa fiat, observanda sunt. Profectò ubi vice primâ secatur vena brachii, sciat Chirurgus, cadaveribus non semel priùs dissectis propriâ manu, sede venæ superiori secandum esse. Ratio hæc est; in posterum commodiùs mittitur sanguis infrâ cicatrices inflictas, sanguisque, liberior exitu, faciliùs, rectiùsque erumpit in subsequentiibus sectionibus venæ. Id si negligitur ab exordio, suprà easdem jam factas cicatrices incidi debet; & tunc sanguis difficulter fluens sæpiùs resilit versùs ægrotantis faciem obice factò, & diametro venæ tunc strictioni difficiliùs effluit. Si pro venâ inciditur caro, quod vulgò *saignée blanche*, nihil timendum indè, sanguis non exit; sed ligaturâ citò factâ, leve vulnus facillimè sanatur. Par imò non est securitas, si tendo, nervus, musculorum aponevrosi, arteria faucientur. Ideò medianam secando profundè sitam, si scalpelli cuspidè læditur musculorum communis membrana; hæc illicò saviunt. Ad extremos usque digitos tremor, & frequentius accersitur humorum decubitus, quâdam duritiæ aut collectione puris. Echymosis si simplex, aquâ vitæ aut spiritu vini sær facillè sanescit; si pus imminet aut succedit, basilicone aut alio simili emplastro detergetur, desiccaturque emplastro cerussâ. Hæc tamen sât levia sunt; at si totum ab inflammatione brachium tumet, absque morâ altero brachio, vitatâ medianâ causâ mali, sanguis largâ mitti debet manu; anodinis & resolventibus affecta pars foveri assidue debet, dum diætâ servatur exactior, & ænematis laxatur alvus. Id omne observandum est, usque dùm sedetur tempestas & malum tandè sanetur. Nervus si vulneratus est, hæc & illa subsequuntur. Ipso Incisionis loco primùm acutissimus dolor, exin per totum brachium perferitur & perseverat cum intumescentiâ & contractione, malumquè diù continuatur idem, cui tamèn itâ succurritur. In ipso partis incisæ loco immittitur calidè, aut oleum Terebinthinæ spiritu vini rectificatum, aut aqua vitæ camphorata cum aquâ simplici: toto exin brachio splenia oleo imbuta rosaceo, additis, ut artis est, ligaturis, imponuntur, quæ plùs minùs renovantur ex symptomatis & indicatione. Mitescente sic dolore, si pluriès in die ex accidentibus vulnus benè curatur, tunc usurpantur resolutentia, & legitimâ victûs ratione servatâ, sanatur tandè qui vulneratus est nervus. Qui puncturâ tendinum plectuntur, illicò dolorem acutum sentiunt, qui sât citò remittitur; sed se dolore affici duodecim circiter horis à sectâ venâ merito conqueruntur. Tendinis natura id indicat. Instar chordæ in arcu tenditur tendo pars extrema musculi, fibrarum, ligamentorum, nervorum, vasorumque sanguiferorum inter se coalescentium concursu constat & ordine. Indè dolor non tantùm in parte primùm sectâ, sed in partibus quæ ad axillam tendunt; præsertim ubi extenditur brachium, figur dolor, & à musculi contractione, in parte læsâ crescit tumor ad avellanæ magnitudinem. Tumor ille humorem aqueum ichoremve brevi & jugiter fundit, cui succurritur oleo Terebinthinæ, aut cataplasmate celeberrimi in arte medicâ Sydenham, qui efficacissimum describit expertus, capite de pleuritide, in quâ salus præsertim à repetitis venæ sectionibus. Tandè sectâ

7
 basilicâ , arteria , cui sæpiùs junctâ est , si faucietur , repetitis ictibus saliendo sangui-
 nis arteriam illicò vulneratam indicat , Iis in angustiis quid agendum ? Chirur-
 gus mentis compos imperterritusquè sanguinem exhauriat ad animi deliquium ; ut
 antiquis mos erat Græcis , & ut adhuc fieri debet magnis in vulneribus . Hâc arte
 temperatis diastole & systole , vulneris labia quiete partium faciliùs coalescunt ,
 præsertim si fortitèr arteria comprimatur eo quem diximus modo in arteriotomiâ .
 Tenuissimâ interim diatâ , & iis quæ externa sunt ritè comparatis , æger , se sæ-
 piùs infcio , infciùsque astantibus , sanatur sât paucos intra dies , quòd tunc ut in
 venâ sectâ inducitur cicatrix . Aliàs si propositi minimè tenax est Chirurgus , mente
 perturbatis ægrotante & astantibus , factis absquè morâ ex consilio & arte non
 paucis incisionibus , ut in aneurismate , tandem liganda est arteria ; dùm æger in-
 supèr , dietâ admodùm tenui , cæterisquè morbo convenientioribus præscriptis &
 observatis diligenter , àn ad salutem , àn ad mortem , hæret diù .

Ergò Venæ sectio operationum frequentior simulque periculosa.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI:

M. Josephus-Exuperius Bertin , M. Gedeon de Rabours.
supremi Valachie & Molda-
vie Principis Medicus ordina-
rius.

M. Joannes-Ludovicus Baude de M. Laurentius Ferret , Chirurgiæ
Lacloy , Rei Herbariæ Professor. Gallico Idiomate Professor.

M. Carolus Dionis.

M. Joannes Midy,

M. Joannes-Franciscus Combiet,

M. Michaël Procope Couceaux ;
Chirurgiæ Gallico Idiomate Pro-
fessor designatus.

M. Joannes - Claudius - Adrianus
Helvetius , Regi à Sanctioribus
Consiliis , Regneque Medicus
Primarius , & Regiæ Scientiarum
Academiæ socius.

Proponebat Parisiis , CLAUDIUS PERSON , Catalonenfis Saluberrimæ
 Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus , A. R. S. H.
 1744 , à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU , Universitatis & Facultatis Medicinæ Parisiensis
 Typographi , 1744.